

Bransjeanbefaling for medlemmene i Verdpapirfondenes forening:

Innkalling og gjennomføring av andelseiermøte

(Vedtatt av styret i Verdpapirfondenes forening 26. oktober 2011)

1 Formell status

Verdpapirfondenes forening fastsetter to typer bransjenormer; anbefalinger og standarder. Bransjestandarder, som vedtas av foreningens generalforsamling, er medlemselskapene forpliktet til å følge. Bransjeanbefalinger vedtas av foreningens styre og er ikke forpliktende, men representerer veiledning og råd på utvalgte områder.

2 Bakgrunn

I ny lov om verdipapirfond er andelseierne gitt utvidede oppgaver. Som tidligere skal andelseierne velge minst en tredjedel av medlemmene i forvaltningsselskapets styre, jf. verdipapirfondloven (vpfl) § 2-6 annet ledd. Dette valget skal skje på valgmøter etter regler fastsatt i forvaltningsselskapets vedtekter. På valgmøtet skal stemmeretten justeres slik at andelseiere som eier lik verdi, får likt antall stemmer.

I tillegg skal andelseierne på egne andelseiermøter i berørte verdipapirfond samtykke til vedtektsendringer (utenom navneendringer) og beslutning om fusjon, jf. vpfl § 4-17. På andelseiermøtet gir hver andel én stemme. I verdipapirfond med andelsklasser justeres stemmeretten slik at andelseiere som eier lik verdi får likt antall stemmer. Beslutning om vedtektsendring som kun har betydning for andelseiere i enkelte andelsklasser, skal tas av andelseierne i den eller de berørte andelsklassene.

Arbeidsgruppen som utarbeidet lovforslaget mente det var viktig at forvaltningsselskapene organiserer andelseiernes deltakelse slik at det skal være enkelt å delta på andelseiermøtet. Arbeidsgruppen uttalte i den forbindelse:

“Arbeidsgruppen mener det er viktig at det enkelte forvaltningsselskap etablerer rutiner som kan bidra til deltakelse på andelseiermøtet. Det bør legges til rette for elektronisk stemmegivning og gjøres enkelt å benytte stemmefullmakter. Arbeidsgruppen foreslår at nærmere regler om innkalling og gjennomføring av andelseiermøtet kan fastsettes i forskrift. Arbeidsgruppen antar at det også kan være aktuelt med bransjestandarder på dette området.”

Departementet uttaler i Prop. 149 L (2011-2012) at det «ser fortsatt utfordringer knyttet til å finne

hensiktsmessige organisasjonsmessige løsninger, men mener at blant annet den teknologiske utviklingen legger bedre til rette for deltagelse på andelseiermøte, elektronisk stemmegivning m.m. slik at andelseierne i dag gis en bedre mulighet til å ta stilling til, og votere over forslag til vedtektsendringer.»

I henhold til vpfl § 4-17 sjette ledd er departementet gitt hjemmel til å gi utfyllende regler om innkalling og gjennomføring av andelseiermøtet, men slike regler er foreløpig ikke gitt. På denne bakgrunn har Verdipapirfondenes forening utarbeidet denne bransje anbefalingen som inneholder nærmere regler om innkalling og gjennomføring av andelseiermøtet. Anbefalingen omhandler ikke valgmøter.

3 Rettslig utgangspunkt

Prosedyren knyttet til innkalling til andelseiermøtet vil være lik – uavhengig av om andelseiermøtet skal godkjenne vedtektsendringer eller ta stilling til et fusjonsforslag. Innkallingen til andelseiermøtet skal foretas av forvaltningsselskapets styre og skje senest to uker før møtet¹. Innkallingen kan sendes elektronisk, men ordinær post må sendes til andelseiere som forvaltningsselskapet kun har postadresse til. En andelseier har rett til å få drøftet spørsmål som meldes skriftlig til styret innen én uke før andelseiermøtet holdes. Andelseiermøtet kan ikke treffe vedtak som binder fondet eller forvaltningsselskapet (utover de vedtak som andelseierne etter loven er bemyndiget til å fatte). Ved vedtektsendringer er lovens utgangspunkt at Finanstilsynet skal foreta en etterhåndskontroll – dvs. godkjenne alle vedtektsendringer som 75 prosent av representerte andeler i andelseiermøtet har stemt for, så fremt lovens krav til vedtektenes innhold og prosedyrene for vedtektsendringer er oppfylt. Finanstilsynets godkjennelse vil således finne sted etter at andelseiermøtet har samtykket til vedtektsendringen.

Ved fondsfusjoner er derimot lovens (og UCITS-direktivets) utgangspunkt at tilsynsmyndigheten skal foreta en forhåndsgodkjennelse. Forhåndsgodkjennelsen skal gis dersom formkravene (som følger av loven) er oppfylt. Det betyr at Finanstilsynets forhåndsgodkjennelse dermed vil være betinget av at et tilstrekkelig flertall på andelseiermøtet stemmer for fusjonen, jf. vpfl § 4-17 tredje ledd.

Gjennomføringen av andelseiermøtet skal altså skje etter at forhåndsgodkjennelsen fra tilsynet foreligger. Prosedyren for behandlingen av hhv vedtektsendringer og fusjoner på andelseiermøtet vil da være følgende:

- Dersom andelseiermøtet skal ta stilling til forslag til vedtektsendringer, følger det av vpfl § 4-15 at innkallingen skal inneholde informasjon som gjør andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av forslaget. Informasjonen skal minst omfatte følgende:
 - redegjørelse for hva vedtektsendringen går ut på,
 - begrunnelse for vedtektsendringen og hvorfor endringen anses å være i andelseiernes interesse,

¹ Finanstilsynet har i konkret sak lagt til grunn at innkallingsfristen på minimum to uker kan fravikes dersom samtlige andelseiere aktivt har samtykket til dette. Kravet til aktivt samtykke fra andelseiere gjelder også der en forvalter er ført inn i andelseierregisteret i stedet for reell eier. Forvaltningsselskapet må kunne dokumentere at det er innhentet aktivt samtykke til å fravike innkallingsfristen fra samtlige andelseiere.

- konsekvenser for andelseierne, herunder endringer i forventet avkastning og risiko,
- opplysninger om retten til gebyrfri innløsning, herunder frist for å kreve gebyrfri innløsning,
- forventet tidspunkt for gjennomføring av vedtektsendringen.

Dersom andelseiermøtet godkjenner forslaget, sendes søknad (vedlagt styreprotokollen, samt innkallingen til andelseiermøte, informasjon til andelseierne og referat fra andelseiermøtet, jf. § 4-14 tredje ledd) til Finanstilsynet for godkjenning. Finanstilsynet skal godkjenne vedtektsendringer såfremt lovens krav til vedtektsinnhold og prosedyrene for vedtektsendringer er oppfylt. Andelseierne har rett til gebyrfri innløsning ved vedtektsendringer. Denne retten gjelder til 5 arbeidsdager før vedtektsendringen gjennomføres. Vedtektsendringene kan ikke gjennomføres før de er offentliggjort. Offentliggjøringen kan gjøres ved å legge ut informasjon om dette på forvaltningsselskapets hjemmeside.

- Dersom andelseiermøtet skal ta stilling til et fusjonsforslag, følger det av kravet om at fusjonsforslaget skal forhåndsgodkjennes av Finanstilsynet, jf. vpfl § 5-2, at innkallingen til andelseiermøtet først kan sendes ut når denne godkjenningen foreligger. Det legges til grunn at informasjonen som skal gis andelseierne etter vpfl § 5-4 kan vedlegges innkallingen til andelseiermøtet. I praksis antas dermed følgende forløp: Når Finanstilsynet har forhåndsgodkjent fusjonsforslaget, sendes innkalling til andelseiermøte sammen med den informasjon som skal gis andelseierne i hht vpfl § 5-4. Informasjonen skal gjøre andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av fusjonen, herunder utøvelse av stemmerett på andelseiermøtet. Informasjonen skal omfatte følgende:
 - begrunnelse for fusjon
 - konsekvenser for andelseierne, herunder endringer i investeringsstrategi, kostnader, forventet avkastning, periodisk rapportering, mulig resultatvikt, og hvis aktuelt, en tydelig advarsel om fusjonen kan medføre endringer i andelseiernes skattemessige behandling,
 - beskrivelse av andelseierens rettigheter i forbindelse med fusjonen, herunder retten til å motta supplerende opplysninger, retten til å motta kopi av bekreftelse som nevnt i vpfl § 5-6, rettighetene beskrevet i vpfl § 5-5 annet ledd samt fristen for disse,
 - relevante prosedyrebestemmelser og planlagt gjennomføringsdato,
 - nøkkelinformasjon for overtakende fond

Informasjonen skal gis minst 30 dager før retten til gebyrfri innløsning eller bytte til annet fond utløper. Andelseiermøtet kan tidligst holdes 14 dager etter at innkallingen er sendt. Dersom andelseiermøtet samtykker til fusjonen (jf. vpfl § 4-17), kan fusjonen gjennomføres i henhold til bestemmelsene i vpfl § 5-5. Gebyrfri innløsnings- og bytterett gjelder til fem arbeidsdager før gjennomføringsdatoen for fusjonen. Det betyr at gjennomføringen kan skje tidligst 35 dager etter at andelseierne har mottatt den informasjonen som skal gis etter vpfl § 5-4. Det følger av vpfl § 5-5 siste ledd at gjennomføringen skal offentliggjøres. Dette kan gjøres ved å legge ut en melding om dette på selskapets hjemmeside.

4 Innkallingsrutiner

I utgangspunktet antas det at andelseierne kan deles inn i følgende fire kategorier:

- a) Andelseiere som har oppgitt e-postadresse
- b) Andelseiere med tilgang til elektronisk postkasse (nettbank, digibank, VPS investortjeneste, etc)
- c) Andelseiere som har oppgitt mobilnummer
- d) Andelseiere som kun har oppgitt bostedsadresse (folkeregisteret)

Innkallingsrutinene vil avhenge av hvilken av disse fire kategoriene andelseieren tilhører:

- a) Andelseiere som har oppgitt en e-postadresse, har gjennom dette akseptert elektronisk kommunikasjon (forutsatt at det er informert om dette). Forvaltningsselskapet vil dermed kunne benytte e-post både ved innkalling og utsendelse av saksdokumenter til andelseiermøtet, herunder legge ved en lenke til informasjonen på selskapets nettside. Ved fusjoner skal informasjonen gis på et «varig medium». Dette er definert som *«en innretning som gjør det mulig for en investor å lagre informasjon adressert personlig til vedkommende investor. Informasjonen må være tilgjengelig for fremtidig bruk i et tidsrom som er tilstrekkelig for informasjonens formål, og informasjonen må kunne reproduseres uforandret.»*, jf. vpfl § 1-2 siste ledd. Både papir, pdf-fil og CD nevnes av departementet som eksempler på «varig medium». Departementet uttaler imidlertid (side 26 i lovproposisjonen Prop. 149 L (2011-2012)) at det antar at *«vilkåret om lagring og uforandret reproduksjon av informasjon vil kunne være ivaretatt ved at investor mottar en e-post med lenke til informasjonen på forvaltningsselskapets nettside forutsatt at samme lenke kan brukes senere, dvs. at informasjonen blir liggende uendret på det aktuelle nettstedet.»* I tråd med definisjonen av «varig medium» legges det til grunn at informasjonen blir liggende uendret på det aktuelle nettstedet i et tidsrom som er tilstrekkelig for informasjonens formål.

- b) Andelseiere i denne kategorien vil være tildelt en elektronisk postkasse f.eks. i tilknytning til nettbank, digipost eller VPS investortjeneste. Dersom andelseieren aktivt har tatt i bruk postkassen (dvs. at vedkommende gjennom å benytte den tilsendte innloggingsprosedyren har aktivert postkassen), kan dette ses på som en bekreftelse på at den elektroniske postkassen kan benyttes. Dermed vil innkallingen og saksdokumenter kunne sendes denne postkassen, herunder legge ved en lenke til informasjonen på selskapets nettside. Andelseieren vil få beskjed om at det er post i postkassen når vedkommende logger seg på, eventuelt at det sendes en elektronisk melding til vedkommende om at det er kommet post i den elektroniske postkassen.

For andelseiere som ikke aktivt har tatt i bruk sin elektroniske postkasse, må innkallingen og utsendelse av saksdokumenter gjøres på annen måte, jf. under.

- c) Andelseiere som har oppgitt mobilnummer kan gjennom en SMS få innkalling til

andelseiermøtet med opplysninger om hvor saksdokumentene kan hentes, f.eks. på en oppgitt webadresse eller at dokumentene kan sendes elektronisk dersom vedkommende oppgir sin e-postadresse. Dersom SMS brukes, bør det også være mulig for andelseieren å kunne svare via SMS, herunder kunne be om å få tilsendt dokumentene via ordinær post.

- d) For andelseiere i denne gruppen må innkallingen til andelseiermøtet sendes per brev. I brevet kan det opplyses om hvor saksdokumenter kan hentes, f.eks. på en oppgitt webadresse eller at dokumentene kan sendes elektronisk dersom vedkommende oppgir sin e-postadresse. Andelseiere som ikke har tilgang til internet må dessuten kunne be forvaltningsselskapet om å få tilsendt dokumentene via ordinær post.

Dersom forvaltningsselskapet får i retur elektronisk post som sendes via e-post eller til elektronisk postkasse, bør disse elektroniske adressene slettes og innkallingen sendes på annen måte.

5 Gjennomføring av andelseiermøtet

Utgangspunktet er at andelseiermøtet skal gjennomføres på en slik måte at terskelen for å delta gjøres så lav som mulig. Viktig tiltak som er nevnt i lovforarbeidene er å legge til rette for elektronisk stemmegivning samt gjøre det enkelt å benytte stemmefullmakter. Det skal dermed legges til rette for at den enkelte andelseier kan delta på andelseiermøtet uten å måtte møte opp fysisk.

Bruk av elektronisk stemmegivning forutsetter naturligvis at forvaltningsselskapet kan kommunisere elektronisk med andelseierne. Per i dag er det trolig kun et fåtall verdipapirfond hvor kommunikasjonen utelukkende kan foregå elektronisk (dvs at samtlige andelseiere har oppgitt elektronisk adresse). De fleste fond vil trolig ha andelseiere som befinner seg i alle de fire kategoriene nevnt over. Dette må det tas hensyn til i forbindelse med gjennomføringen av andelseiermøtet og det må også tas hensyn til at andelseiere skal kunne stille spørsmål og drøfte sakene. Dette innebærer at det både bør legges til rette for elektronisk stemmegivning og bruk av stemmefullmakter, samt at det også fysisk gjennomføres et andelseiermøte.

I denne anbefalingen legges det på denne bakgrunn opp til at andelseiermøtet bør gjennomføres på følgende måte:

- I innkallingen til andelseiermøtet (som må være sendt ut senest 14 dager før møtet skal avholdes) bør andelseieren gis følgende valg:
 - Avgi forhåndsstemme (elektronisk eller på papir)
 - Gi stemmefullmakt (fullmaktsskjema bør ligge ved)
 - Melde seg på andelseiermøtet
- I innkallingen bør det opplyses om tidsperioden som det er mulig å avgis elektronisk stemme eller gi stemmefullmakt (fra innkallingen mottas og fram til en fastsatt tidsfrist i forkant av andelseiermøtet).
- I innkallingen bør det opplyses om at gjeldende antall andeler på dato for innkallingen er avgjørende for faktisk antall stemmer.

- På andelseiermøtet telles avgitte elektroniske stemmer og stemmefullmakter opp og disse inngår i avstemningsresultatet sammen med fysisk avgitte stemmer på (dersom det avholdes et fysisk andelseiermøte).
- Den informasjon som gis i forkant av andelseiermøtet, jf. §§ 4-15 og 5-4, må være på linje med den informasjon som eventuelt gis i det fysiske andelseiermøtet.

Nominees (forvalterregistrering) som avgir stemme har selv ansvaret for at det har de nødvendige fullmakter fra de underliggende andelseierne.

I utgangspunktet kan det tenkes ulike tekniske løsninger som kan benyttes ved den elektroniske gjennomføringen av andelseiermøtet. Valg av teknisk løsning vil være opp til det enkelte forvaltningsselskap. Uavhengig av hvilken teknisk løsning som benyttes, vil det måtte foretas en avveining mellom hensynet til at terskelen for å delta skal være lav, samtidig som det må være visse minstekrav knyttet til kontroll av riktig identitet.

Sikkerhetskravene må være tilstrekkelig til at forvaltningsselskapet med en rimelig grad av sikkerhet kan legge til grunn at stemmen eller fullmakten kommer fra riktig person. På den annen side bør ikke disse kravene være så omfattende at andelseieren av den grunn lar være å benytte stemmeretten. Utgangspunktet bør være at andelseieren finner det enkelt å delta, samtidig som forvaltningsselskapet kan være rimelig sikker på at det er riktig person man kommuniserer med. For institusjonskunder/bedriftskunder bør forvaltningsselskapet forsikre seg om at det er oppgitt korrekt e-postadresse og at denne kan benyttes i forbindelse med innkallingen og utsendelse av dokumenter. For øvrig bør følgende rutiner anses akseptable:

- Dersom andelseieren avgir elektronisk stemme eller sender stemmefullmakt fra en elektronisk postkasse, bør det uten videre kunne legges til grunn at sikkerheten knyttet til riktig identitet er meget godt ivaretatt, jf. at tilgang til den elektroniske postkassen krever at andelseieren har logget seg inn med eget brukernavn og passord.
- Tilsvarende prinsipp gjelder dersom den elektroniske stemmen/stemmefullmakten kommer via en «linkløsning» som andelseieren f.eks. har fått tilsendt via e-post, eller det er benyttet en teknisk løsning som for eksempel Questback.
- Løsningen bør legge til rette for at andelseier kan sende elektronisk stemmeseddel videre til den han/hun ønsker å delegere stemmefullmakt til, så lenge selskap kan spore tilbake til hvem stemmen avgis på vegne av.